

Verlag bijeenkomst 2 omgevingsraad Windpark Papenslagweg

Datum:

20 juli 2023.

Locatie:

Kulturhus 't Kruispunt in Laren.

Aanwezigen:

Negen omwonenden.

Ambtelijk vertegenwoordiger van gemeente Lochem.

Maarten Delen namens LochemEnergie.

Alies Kottelenberg en Herbert Langeler namens Walow BV.

Harld Schuldink en Matthijs Oppenhuizen namens Pure Energie.

Wijze van verslaglegging

Vooraf is een agenda gedeeld die ook in een presentatie is verwerkt. Deze presentatie wordt tijdens de bijeenkomst doorgenomen en als agenda gebruikt. De presentatie is als bijlage bij dit verslag gevoegd. Dit verslag beschrijft vooral de vragen en opmerkingen die zijn gemaakt door de aanwezigen omwonenden, reacties van de initiatiefnemers daarop en gemaakte afspraken. Het verslag volgt zoveel mogelijk de structuur van de agenda/presentatie. Vragen en opmerkingen staan eerst genoemd. Reacties van de initiatiefnemers hierop staan achter de zwarte pijl →.

Na een kort voorstelronde – ten opzichte van de vorige bijeenkomst zijn er enkele nieuwe aanwezigen – is de voorgestelde agenda akkoord. Wel verzoekt een omwonende om als vast agendapunt 'onderzoeken' toe te voegen aan bijeenkomsten van de omgevingsraad. Daarmee worden onderzoeken in de brede zin van het woord bedoeld, zegt deze omwonende. Dit wordt bij volgende bijeenkomsten op de agenda gezet.

1. Mededelingen

De initiatiefnemers hebben geen mededelingen.

Een omwonende komt terug op het verslag van de informatieavond van 20 juni. Ze zegt een vraag te hebben gesteld over het onderzoek van Jan de Laat en het onderzoek naar de windmolens bij Meeden, maar ze zegt dat het verslag foutief is doordat er wordt gesuggereerd dat De Laat betrokken was bij het onderzoek in Meeden. Dit is niet zo, geeft zij aan. Ook is het onderzoek bij Meeden nog niet afgerond. Zij noemt dit misleidend en spreekt hier Matthijs Oppenhuizen op aan. Verder zegt ze dat hij verwees naar onderzoek naar windmolens in Drenthe waar geen laagfrequent geluid was geconstateerd. Maar de daar gebruikte onderzoeksmethode is volgens haar niet geschikt. Matthijs Oppenhuizen reageert dat hij geen verband heeft gelegd tussen De Laat en het onderzoek bij Meeden. Hij kent de beweringen van De Laat, maar die zijn niet te verifiëren doordat hij zijn onderzoek nog niet heeft gepubliceerd. Ook weet hij dat de windmolens bij Meeden worden onderzocht, maar is daar verder niet bij betrokken en weet daar verder niet van. Dat heeft hij op 20 juni gezegd, geeft hij aan. Hij gaat niet mee in het verwijt dat hij misleidend is.

Een omwonende zegt tegen Matthijs Oppenhuizen dat hij vaag blijft over de risico's van de windmolens en zich verschuilt achter onderzoek naar windmolens van 150 meter hoogte. Er zijn volgens hem veel meer risico's, onder andere als het gaat om geluid en slagschaduw.

Een omwonende zegt dat de initiatiefnemers op 20 juni zeiden dat infrason geluid ook aan de orde kwam in de presentatie, maar dit bleek niet zo te zijn. In het verslag staat dat dit een omissie is, maar zij had gezegd dat dit een stevige omissie is. Ze vindt het typerend voor de initiatiefnemers dat zij

'stevige' weglaten. Ze vindt dat de initiatiefnemers draaien en alles afzwakken.

De initiatiefnemers zijn het hier niet mee eens. In het verslag van 20 juni wordt erkend dat dit een fout was van de initiatiefnemers en tijdens de informatieavond is alsnog ingegaan op dit type geluid.

Een andere omwonende geeft naar aanleiding van punt 20 van het verslag van 20 juni aan dat hij wel contactpersoon wil zijn voor omwonenden die contact willen hebben met een lid van de omgevingsraad. Zijn naam en contactgegevens mogen in dit verslag worden genoemd: Patrick de Vries, bereikbaar op bewoner@haghoek.nl.

2, 3 en 4. Stand van zaken, toelichting principeverzoek en vervolgstappen

Bij agendapunt mededelingen is het al gegaan over de informatieavond van 20 juni en daarom wordt dit bij dit agendapunt verder niet meer besproken. Er wordt wel uitvoerig stilgestaan bij het principeverzoek dat de initiatiefnemers hebben ingediend. Het derde agendapunt – Toelichting principeverzoek – en vierde agendapunt – Vervolgstappen – worden hier al bij betrokken en daarom in dit verslag gebundeld.

1. Gevraagd wordt waarom het principeverzoek is ingediend bij de gemeente Lochem, terwijl de provincie het bevoegd gezag is?
→ De initiatiefnemers geven aan dat dit hun afweging is, om onder andere de gemeente niet te passeren – ondanks dat het standpunt van de gemeente op dit moment bekend is. De gemeente is de overheid die het dichtstbij de mensen staat en daarom is het volgens de initiatiefnemers goed om deze vraag bij de gemeente te leggen. Ook is dit conform de Windladder van de provincie Gelderland die beschrijft hoe met initiatieven wordt omgegaan door de provincie.
2. Een omwonende geeft aan dat zij afgelopen herfst door een andere windontwikkelaar zijn geïnformeerd dat de gemeente niets te zeggen heeft over dergelijke verzoeken, maar dat de provincie erover gaat. Dat heeft de wethouder in een gesprek volgens hem ook gezegd. Inmiddels is er een nieuwe coalitie in de provincie en die wil geen windmolens meer, zegt deze omwonende. Dus waarom dan alsnog dit principeverzoek?
→ De initiatiefnemers leggen uit dat volgens de Elektriciteitswet de provincie bevoegd gezag is bij projecten van deze omvang, maar dat de wet de mogelijkheid biedt dat de gemeente deze bevoegdheid overgedragen kan krijgen. Dat is hoe het is.
De ambtenaar van de gemeente wordt hier ook op aangesproken vanwege het genoemde gesprek tussen de wethouder en deze omwonende en bevestigt wat de initiatiefnemers hierover zeggen.
De initiatiefnemers noemen verder dat de nieuwe coalitie van de provincie de RES-doelstellingen wil halen en daarvoor zijn onder andere windmolens nodig. De doelstellingen zijn nog lang niet gehaald en bijvoorbeeld Windpark Papenslagweg kan daaraan bijdragen. De coalitie wil niet meer dan nodig is om de RES-doelstellingen te halen.
3. Gevraagd wordt waarom de gemeente Lochem dit wil overnemen van de provincie?
→ De ambtenaar van de gemeente geeft aan dat het college van B en W daar over gaat nadenken, of de gemeente dat wil. Daar is dus nog geen besluit over genomen. Maar een reden kan zijn dat de gemeente dan zelf invloed kan hebben op het proces rondom een concreet initiatief en er zelf besluiten over kan nemen.
De initiatiefnemers vullen daarop aan dat zij veel gemeenten kennen in Nederland die om deze reden de bevoegdheid hebben overgenomen. Een gemeente kan dan ook zelf beleid – spelregels – voor windinitiatieven vaststellen en concrete voorstellen daaraan toetsen.
4. Een omwonende vindt dat de initiatiefnemers nu de gemeente op pad sturen en de gemeente voor het karretje proberen te spannen. Meerdere omwonenden laten merken dat

zij vinden dat de initiatiefnemers dit niet hadden moeten indienen bij de gemeente.

→ De initiatiefnemers staan hier anders tegenover. Zij hebben een vraag neergelegd bij de gemeente, maar het staat de gemeente nu geheel vrij daar op te reageren zoals de gemeente wil. De initiatiefnemers verwijzen nogmaals naar de Windladder. Als het principeverzoek was ingediend bij de provincie, is de eerste stap van de provincie dat de gemeente wordt gebeld met de vraag of de gemeente het wil overnemen. Dan vinden de initiatiefnemers het passender om dit principeverzoek direct in te dienen bij de gemeente. De ambtenaar van de gemeente geeft aan dat het standpunt van de gemeente is dat er pas windbeleid wordt opgesteld als er nieuwe landelijke normen zijn. Door dit principeverzoek moet de gemeente daar over nadenken, maar dat zegt nog niets over de uitkomst daarvan.

5. Gevraagd wordt of er een termijn is waarbinnen de gemeente moet reageren op het principeverzoek.
→ De initiatiefnemers geven aan dat hiervoor geen termijn is. Dat is aan de gemeente zelf.
6. Een omwonende vraagt of de elektriciteit opgewekt door de windmolens ook lokaal wordt gebruikt of dat dit het elektriciteitsnet opgaat? Nadat de initiatiefnemers aangeven dat dit het net opgaat, noemt hij de communicatie door de initiatiefnemers een halve waarheid. Hij verwijst naar hun communicatie waarin ze zeggen dat de windmolens circa 48 procent van het totale elektriciteitsverbruik in de gemeente Lochem kunnen opwekken. Volgens hem denken veel mensen nu dat de windmolens lokaal iets bijdragen, maar gaat de elektriciteit het net op en daarmee de gemeente uit en komt elektriciteit elders opgewekt Lochem in.
→ De initiatiefnemers vinden dit geen terecht verwijt. Dat percentage is een manier om uit te drukken hoeveel de windmolens kunnen opwekken. Soms vragen omwonenden aan de initiatiefnemers of zij een kabel rechtstreeks vanuit de windmolens kunnen krijgen. Zo werkt dat uiteraard niet, dit gaat allemaal via het elektriciteitsnet. Zo werkt het. De initiatiefnemers passen hun communicatie hier niet op aan, tot onvrede van deze omwonende die dit benoemt.
7. Een omwonende verwijst naar de communicatie van de initiatiefnemers waarin staat dat zij beseffen dat een groep in de omgeving tegen dit windpark is. Zij geeft aan met anderen een enquête te hebben uitgevoerd waaruit blijkt dat 87 procent tegen het windpark is. In Markelo is dat volgens haar 95 procent. Volgens haar is deze enquête op wetenschappelijke wijze uitgevoerd. Volgens deze omwonende is er door toedoen van de initiatiefnemers sprake van sociale ontwrichting, walsen zij over omwonenden heen en ontstaat daardoor al schade in de omgeving. Dat de initiatiefnemers dit niet hebben genoemd, vindt zij een stevige omissie. Ze vindt het van groot belang voor de gemeente om te weten dat de overgrote meerderheid tegen is (geen draagvlak) en dat er sprake is van sociale ontwrichting, wat een gemeente belast en een beroep doet op haar zorgverantwoordelijkheid.
→ De initiatiefnemers zijn het hier niet mee eens. Zij vinden dat zij in het project- en participatieplan dat onderdeel is van het principeverzoek uitgebreid verslag doen van reacties uit de omgeving. Zij vinden het niet logisch dat zij deze enquête, uitgevoerd door anderen zonder betrokkenheid van de initiatiefnemers, hadden moeten meesturen. Bovendien zien zij dat het deze omwonenden goed lukt om deze resultaten en andere reacties voor het voetlicht te brengen via bijvoorbeeld de media, inspreken bij gemeente en provincie en in brieven aan gemeente en provincie.

Alies Kottelenberg geeft aan dat zij de enquête niet heeft ontvangen. De omwonende reageert dat zij als voorstander is opgenomen in de resultaten en dat dit ook geldt voor eventuele anderen in de omgeving die de enquête niet ontvingen: die zijn als voorstander meegerekend. Alies Kottelenberg vindt dit merkwaardig, dat de enquête voor haar en zonder haar medeweten is ingevuld. Ze geeft aan dat haar moeder die op een apart adres woont de

enquête ook niet kreeg. Daar kan tijdens het overleg geen duidelijkheid over worden gegeven, waarom zij de enquête niet heeft gekregen.

8. Een omwonende wijst erop dat de windmolens zijn beoogd in de gemeente Lochem, maar dat er ook veel omwonenden in de gemeente Hof van Twente wonen. Hij uit hier zijn zorgen over en heeft het gevoel dat dit bewust gebeurt, om de overlast zo min mogelijk in Lochem te houden.
→ Zowel de ambtenaar van de gemeente Lochem als de initiatiefnemers geven aan dat de keuze voor een plangebied zoals dit initiatief wordt gemaakt op basis waarvan de fysieke ruimte ligt. Dat is vaak in het buitengebied en daar grenzen gemeenten vaak aan elkaar. Daar zit dus verder geen gedachte achter. De ambtenaar van de gemeente benadrukt dat de gemeente geen enkele rol speelt in de keuzes die de initiatiefnemers tot nu toe hebben gemaakt, maar dat zij eerder zelf ook in beeld heeft laten brengen waar mogelijk ruimte ligt voor windmolens in Lochem. Die ruimte is beperkt en het gebied nabij de Papenslagweg is een van de weinige gebieden waar mogelijk ruimte lijkt.
9. Gevraagd wordt of ook een ambtenaar van de gemeente Hof van Twente aanwezig kan zijn bij de omgevingsraad, net als nu een ambtenaar van de gemeente Lochem als toehoorder aanwezig is?
→ De initiatiefnemers zeggen toe dat zij deze vraag namens de omgevingsraad aan de gemeente Hof van Twente kunnen stellen. Het is dan aan de gemeente Hof van Twente om hierop te reageren. De initiatiefnemers willen ervoor waken dat zij sturen in wie deelneemt aan de omgevingsraad, daarom zullen zij dit als vraag namens de omgevingsraad delen met de gemeente Hof van Twente.

De ambtenaar van de gemeente Lochem geeft aan dat zij hier op eigen verzoek is en dat is afgestemd met de leden van de omgevingsraad dat zij hier als toehoorder mag zijn. Als de ambtenaar van Hof van Twente dat wenst, mag die ook contact opnemen met haar voor meer informatie. Dit zullen de initiatiefnemers doorgeven aan de gemeente Hof van Twente.

10. Omwonenden stellen meerdere vragen en maken opmerkingen over het voorstel van de initiatiefnemers in het principeverzoek om tot 1 maart 2024 te wachten op landelijke normen. Ze vragen zich af wat er gebeurt als Lochem eraan vasthoudt te wachten tot landelijke normen en dit langer duurt? Ze vragen waarom 1 maart als datum is gekozen? Ze vragen of deze datum enige juridische waarde heeft?
In het overleg gebruiken de initiatiefnemers een keer het woord 'deadline'. Dat maakt enkele omwonenden bezorgd: wat als deze deadline wordt gepasseerd? Wat is de waarde hiervan? Ze vinden 'deadline' hard klinken en dat het stellig op papier staat in het principeverzoek.
→ De initiatiefnemers proberen te duiden hoe dit moet worden opgevat. Ze geven aan dat dit een voorstel van de initiatiefnemers richting de gemeente is. Zij proberen hiermee een stip op de horizon te zetten voor zichzelf. Hoe de gemeente hiermee omgaat, is volledig aan de gemeente zelf en dat volgt uit de reactie op het principeverzoek. De initiatiefnemers willen graag voortgang behouden, maar wel met respect voor het standpunt van onder andere de gemeente. De verwachting is nu dat er begin 2024 nieuwe landelijke normen van kracht zijn, al is de planning vaker veranderd. Zo zijn de initiatiefnemers op 1 maart 2024 gekomen als voorstel. Als bijvoorbeeld in februari 2024 nieuwe normen vrij zeker lijken te zijn in april 2024, gaan de initiatiefnemers waarschijnlijk niet heel hard de trom roeren vanwege hun zelf voorgestelde datum van 1 maart. Deze datum van 1 maart 2024 heeft geen enkele juridische status. Het is niet meer dan een voorstel van de initiatiefnemers en het is aan de gemeente om hier op te reageren. Ook kiezen zij voor 1 maart 2024, omdat de RES-doelstellingen – waar Windpark Papenslagweg aan kan bijdragen – uitgaan van een bepaalde hoeveelheid duurzame elektriciteit in 2030. Om projecten zoals dit in 2030 te hebben staan

en draaien, moeten in 2025 de vergunningen zijn verleend. Dit komt door de lange doorlooptijden voor dergelijke projecten. Daarom willen de initiatiefnemers kijken of zij een vervolgstap kunnen zetten.

11. Een omwonende vraagt hoe de nieuwe landelijke normen zich verhouden tot het RIVM-onderzoek naar het effect van windmolens op de gezondheid?
→ De initiatiefnemers leggen uit dat voor de landelijke normen een plan-MER door de Rijksoverheid wordt uitgevoerd. Dat proces loopt. Onderzoek van het RIVM staat daar los van. Het RIVM onderzoekt dit onderwerp al jaren en blijft dit doen. Er komt niet één allesomvattend onderzoek van het RIVM. Dat blijft onderwerp van studie, ook met name door te kijken wat er aan nieuwe (internationale) wetenschappelijke literatuur wordt gepubliceerd. Bij de terinzagelegging van de plan-MER is ook aangegeven door het Rijk dat voor het proces om te komen tot nieuwe normen niet wordt gewacht op eventueel nieuw RIVM-onderzoek.
12. Een omwonende vindt dat de initiatiefnemers met hun principeverzoek de consistentie van de gemeente – wachten op landelijke normen – aanvallen. Dat heeft hij grote moeite mee. Het leidt volgens hem tot onzekerheid bij omwonenden, doordat de initiatiefnemers nu het standpunt van de gemeente onderuit willen halen.
→ De initiatiefnemers benadrukken dat de gemeente alle ruimte heeft om te zeggen dat ze ons voorstel aan zich voorbij laten gaan. Dus zij zijn niet van mening dat zij hiermee onzekerheid toevoegen. Zij proberen zo zuiver mogelijk te werken en vinden het zorgvuldig deze vraag bij de gemeente neer te leggen.
13. Een omwonende neemt het LochemEnergie kwalijk zich op deze manier als initiatiefnemer te dragen. Volgens de omwonende moet LochemEnergie de omwonenden vertegenwoordigen, maar woont geen lid van de energiecoöperatie in het gebied. In het bestuur van LochemEnergie zitten volgens hem mensen met dubbele petten, omdat ze ook (voormalige) bestuurders waren van bijvoorbeeld een industriekring. Hij noemt LochemEnergie het Paard van Troje.
→ Maarten Delen zegt dat LochemEnergie zichzelf niet als een vertegenwoordiger van omwonenden ziet en dus ook niet zo moet worden neergezet. LochemEnergie is initiatiefnemer van dit windpark en wie wil, kan lid worden van LochemEnergie. Van de overige opmerkingen neemt hij afstand.
14. Een omwonende zegt dat hij wel lid is van LochemEnergie. Een andere omwonende vindt dit niet telt, omdat deze eerste omwonende op circa 2.000 meter afstand van het beoogde windpark woont. De eerste omwonende vindt dat anderen vanavond er vooral mee bezig zijn om het initiatief te stoppen door in te hakken op alle onderdelen van het plan en proces. Hoewel hij aangeeft de windmolens ook niet mooi te vinden, heeft hij hier moeite mee. Alies Kottelenberg geeft aan dat deze omgevingsraad is bedoeld om een goed proces met elkaar te doorlopen, ongeacht wat de uitkomst wordt (wel of geen windmolens in dit gebied). Een andere omwonende zegt dat zij eerder betrokken had willen zijn bij het vraagstuk milieu waar energie onderdeel van is. De initiatiefnemers geven aan dat deze omgevingsraad daar niet voor geschikt is, omdat deze alleen is bedoeld voor dit concrete initiatief.

5. Volgende bijeenkomst(en)?

Besproken wordt dat de initiatiefnemers in beeld brengen welke onderzoeken moeten worden uitgevoerd als er voor het windpark een volgende stap kan worden gezet. Zij melden daarbij wat de uitgangspunten zijn voor de onderzoeken en wat in beeld wordt gebracht. Dat kan worden besproken met de omgevingsraad zodat omwonenden ook kunnen aangeven of zij bijvoorbeeld

onderzoeksvragen missen. Dan kan worden bepaald of deze aan de onderzoeken kunnen worden toegevoegd. Hiervoor wordt na de zomer een bijeenkomst van de omgevingsraad georganiseerd.

1. Een omwonende vraagt wie de onderzoeken uitvoert. Doet Pure Energie dat?
→ Harld Schuldink antwoordt dat Pure Energie dit niet doet, maar dat hier onafhankelijke gespecialiseerde bureaus voor worden ingeschakeld.
2. Een omwonende vraagt of de gemeente voorwaarden kan stellen aan de bureaus die worden ingeschakeld? Hoe wordt gezorgd dat dit betrouwbaar is?
→ De ambtenaar van de gemeente geeft aan dat de gemeente hier niet over gaat en niet bij betrokken is.

6. Rondvraag

1. Een omwonende vraagt of de onderdelen van de beoogde windmolens vanwege hun afmetingen wel op de beoogde locatie kunnen komen? Moeten daar dan bomen voor worden gekapt?
→ De initiatiefnemers geven aan dat hiervoor speciaal transport wordt ingezet, met vrachtwagens die hiervoor speciaal zijn ontworpen. De verwachting is nu niet dat het nu niet kan. Op vergelijkbare locaties zijn al windmolens met soortgelijke afmetingen gebouwd. Soms moet er wellicht een of meerdere bomen worden gekapt, maar er zijn dan vaak ook richtlijnen of beleid dat hiervoor nieuwe bomen voor moeten worden terug geplant. Dat wordt later in aanloop naar de eventuele bouw allemaal in kaart gebracht.
2. Een omwonende wil als opmerking maken dat zij de term '48 procent van het totale elektriciteitsgebruik in de gemeente Lochem' van de initiatiefnemers niet goed vindt. Dat zet volgens haar ook mensen op het verkeerde been. De visualisaties vindt ze ook niet goed, want in het echt wordt een windmolen heel anders beleefd dan via een dergelijke visualisatie. Ze hoeft niet een reactie van de initiatiefnemers, maar wil dit nog opmerken.
3. Een omwonende vraagt of er molenaarswoningen zijn?
→ De initiatiefnemers geven aan dat deze op dit moment niet in het plan zijn voorzien.
4. Een omwonende geeft aan bang te zijn dat alle lasten – zoals slagschaduw – aan de Markelose kant vallen en dat Lochem zich niets aantrekt van het belang en de zorgen van omwonenden uit Hof van Twente.

7. Afsluiting

Hiermee wordt de bijeenkomst afgesloten.